

ERDÉLYI MUNKÁS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 12 KOR., FÉLÉVRE 6 KOR., NEGYEDÉVRE 3 KOR. EGYES SZÁM ÁRA 30 FILLÉR

AZ ERDÉLYRÉSZI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT HIVATALOS LAPJA MEGJELNIK MINDENSZOMBATON

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL KOLOZSVÁRT, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 9. SZÁM. □ TELEFONSZÁM: 13-34.

A francia kommün évfordulóján

nem térhetünk napirendre meghatottság nélkül, hogy a 48-ik hátarkónál vissza ne emlékezzünk a párisi kommunardok nagy napjaira.

1871 március 18-án bukott meg a francia burzsoázia kormánya. A győztes német militarizmus Párisban diktálta a békét s ez olyan elégedetlenséget váltott ki a sok véráldozatot szenvedett népből, hogy a burzsoa kormány egész rendszerének távoznia kellett a nép haragja elől. Am e bukás csak átmeneti volt. A francia társadalom kispolgári magántulajdonra épített rendszere csakhamar megszervezte a maga ellenforradalmát.

Március 18-án kezdődött a párisi kommünforradalom uralma s folytonos harcok között mindössze két hónapig tartott, míg végül bekövetkezett a világtörténelem legszomorúbb és legvéresebb májusa.

Egész Franciaországot felvonultatták Páris ellen és a magántulajdon védelmére tulsulya letört minden gigászi harcot, a kommün le volt verve. A francia militarizmusnak egy kegyetlen tábornoka vérbe fojtotta a párisi nép szabadságharcát, kegyetlenül lemészároltatott minden kommunardot, aki a mártalócok kezére jutott.

A nemzetközi proletárság legjobbjai vettek részt és estek el a nagy mérkőzésben. A magyar származású Frankl Leó, a kommün kormányának közlekedési minisztere volt. A kommünforradalom vezéreinek önfegyelmét és szerénységét mi sem bizonyítja jobban, mint Frankl Leó esete. Az ébudai származású órásság ugyanabban a vékony nyári zeigkabátban menekült Párisból, melyet viselt minisztersége előtt. Annyira fanatikusai voltak a magántulajdon megszűnésének, hogy egy pillanatig sem gondoltak arra még menekülés közben sem, hogy a kezeik között levő vagyomból biztosítsák visszavonulásukat.

Ki hitte volna, hogy 48 évvel később a Párisban lefolyt küzdelem egész Európában megismétlődik. Nem véletlen, hogy a történelem újból megismétlődött. Ugyancsak a háboru járult most is hozzá, hogy a proletáriátus Európaszerte a forradalom meggyéjére lépett, de most már sokkal nagyobb erővel, feltartóztatlanul halad a nagy emberi ideálok parnasszusa felé.

A mai forradalomnak legnagyobb ellenségei az imperialisták, akik a mákvirágok hullása idején is még mindig remélik a burzsoázia győzelmét.

Az ellenséges országok ma is, csak úgy, mint 48 év előtt, igyekeznek egymáson segíteni fegyveres erővel a közös ellenség, a kikerülhetetlen forradalom ellen.

Furesa iróniája a sorsnak, hogy 48 évvel ezelőtt a német militarizmus segített leverni a francia szabadságharcot, ma pedig a francia militarizmus vállalja a hőhér szerepét a német proletárság héroszi küzdelménél.

A március 18 emlékezetes napja lesz mindenkoron a világtörténelemnek, a párisi kommünforradalom a nemzetközi proletáriátus erőpróbája és bukása dacára is nagyszerű harca volt.

A szellemi munkások szervezkedése

aktuálissá teszi a kérdést: mi az oka annak, hogy a szervezett ipari munkásság bizonyos tartózkodással fogadja a lateiner osztály bevonulását a modern munkásmozgalomba? A kongruens érdekek szükségessé teszik e kérdésben a bővebb magyarázatot, nehogy bármely oldalról is utját álljuk a törekvésnek, hogy a szellemi és fizikai munkások egymással találjanak. A proletáriátus érdekei szempontjából az érdekeltek között vannak a mégis tapasztalható idegenkedés onnan ered, hogy a szellemi munkások tudtukon és részben önhibájukon kivüleső körülményekből kifolyólag eddig téves utakon jártak.

A nagy világégés megelőző időkhöz a vármegyék és városok büroiban elhelyezett bukott dzsentrik képezték a háboru folytán hitelét veszített középosztály gerincét. A háboru előtt a hivatali állás nyugdíjjal egybekötött biztos pozíciót jelentett. Ennek következtében a lateiner pályákat tömegesen lepték el s a többtermelés folytán e téren is csakhamar mutatkoztak a proletarizálódás tünetei. A háboru okozta nagy eltulodások, a pénzérték devalvációjá ez a proletarizálást annyira elősegítette, hogy a lateiner osztály életszínvonala az ipari munkásság szintjére szállt. A kereseti viszonyoknak a tisztviselői kar rovására történt megváltozása szükségképpen hozzájárult a szellemi és fizikai munkások között eddig fennálló különbség kiegyenlítéséhez. Egyenrangúvá lett az eddig smokk, cilindres és frakkos lateiner a kék zubbonyos, lehazaarulózott jogtalan bér munkással. A gazdasági okok megszüntette a válaszfalak ledöntésére vezetett.

Am a szervezkedő és most már magukat is szocialistáknak valló lateinerek bizonyos csatlódással látják az évtizedek óta szak- és pártszervezetekben tömörült ipari proletárság jogos bizalmatlanságát. Igazolják az óvatosságot a múlt bűnei, melyet a munkásság máról holnapra nem tud elfelejteni. A háboru viharában halálosan sebezett tökéstársadalmi rendnek ők hivatalból voltak a végrehajtó közegei, kiknek hivatásuk volt a szocialista munkások üldözése. Köztudomású tény, hogy egy-egy hivatali állás elnyeréséhez hányféle pártállást kellett cserélni a múltban a legszélsőbb sovinizmustól a legsötétebb reakcióig. A mindenkoron kormány határozta meg a közhivatalnokok politikai pártállását s a

szocialistaüldözés mindig a legszebb erényszámba ment a föltámadás reménysége nélkül kimult rendszer kormányainál.

A reakció félrevezető törekvéséhez eredményesen járult hozzá a tiányos és egyoldalú, a tökéstársadalmi rendszer érdekében fölépített közoktatás. Az iskolát épp úgy tudta a maga érdekében mozgósítani a töke, mint a katonai szuronyokat, minden téren vétőjoga volt.

Innen van, hogy vannak diplomás emberek, kiknek tudása egyetemi végzettségük dacára tüneményesen korlátozott és egyoldalú. Az iskolákból száműzték mindazon tudományos ismereteket, amelyek nem egyeztek a töke érdekeivel. S ebben nem tettek kivételt még az egyetemen sem. Ezért történhetik meg, hogy ma is akadnak elég számmal tudós hírében álló egyetemi tanárok, akiknek halvány sejtelmük sincs a minden idők legnagyobb és legmagasztosabb társadalomátalakító törekvésről, a tudományos szocializmusról.

Bebel szerint a szocializmus nem egyéb, mint a minden téren céltudatosan alkalmazott tudomány, mely árgus szemével az élet minden megnyilvánulását megfigyeli. Nincsen olyan társadalmi kérdés, amelyre a töke érdekei nem irányulnak s amelyet — ha a közérdeke úgy kívánja — a haladás irányában ne reformálna.

A szociáldemokrácia nem hasonlítható össze egyetlen polgári párttal sem. Mig egy polgári politikai párt programját 10 perc alatt elolvashatjuk és rögtön pártvezérre is felesaphatunk, addig a szociáldemokrácia világnézetéhez csak megfelelő előtanulmányok árán juthatunk. A szocializmus követelése nem merül ki a napi politikánál, amely csak eszköz a cél elérésére. Ez az oka, hogy az iskola padjaiban szerzett diploma nem elég a szocializmus megértéséhez.

Hogy valaki jogosan szociáldemokráciának vallhassa magát, annak el kell jutnia a szocializmus megismeréséig, tudományos meggyőződést kell szereznie a nagy ideál igazságairól.

A lateiner osztály legsürgősebb teendője osztályharc alapján szakszervezeteit megalakítani, abban tömörülve kezdődjön meg a rendszeres oktatás. Az elég népszerűen megírt szocialista pártirodalmat első sorban olvassák át s nehogy abba a hibába essenek, hogy Marx kapitálján kezdjék a tanulást.

Három évtizeddel ezelőtt az ipari munkások vándor- és nem ritkán toloncuton tanulták meg a szocializmus nagy igazságait. Csak nagy áldozatok árán sikerült szocialista tudásra szert tenniük s igen sokszor — az akkori hazai pártirodalom kezdetleges volta miatt — idegen nyelveket kellett előbb elsajátítani, hogy tudományosan képzetek lehessenek.

A szocialista tudomány érett gyümölcsként hull az ölébe a ma szervezkedő lateiner osztálynak, csak a kezét kell érte kinyújtania. Mint tudományos meggyőződéssel bíró osztályharcosok részére igen hálás terep kínálkozik az új világrendért harcoló proletáriátus táborában. Az osztályállam iskolapadjainak porát, a sovinizta maszlagot azonban vessék le magukról, mert

csak így lehetnek a dolgozó népek egyetemének érdemes harcosai.

Ha azonban a győzelmesen előretörő szociáldemokráciát is olyanféle polgári kormánypártnak képzelik, ahol baksisok ellenében lélekhalászatnak, állásokat panamáztatnak vagy konjunkturálisnak tartják, ma a szociáldemokrata pártba való belépést — ezek hamarosan kijózanodhatnak csalódásaik révén.

De hisszük, hogy a szellemi munkások is megértették a nagy idők parancsoló szavát és minden utógondolat nélkül lépnek be a dolgozó munkások harcos táborába. A szervezett ipari munkásság pedig fátyolt vet a múlt minden keserűségére s jobbát nyújtja a feléje közeledő lateiner osztálynak.

Az élelmezés válsága

súlyos megpróbáltatások elé sodorta az ötéves háboruban kifáradt Európa népeit. Az éhínség réme fenyegeti a buzakalászos róna és a távolabb fekvő hegyvidék lakosságát egyaránt.

Ámde az öt év óta kipróbált türelemnek is van határa. Egyszer már mégis föl kell vetnünk a kérdést: Kit terhel és ki vállalja a felelősség kérdését a küszöbön, levő katasztrófa kitöréséért? Az erdélyrészi szervezett munkásság kiküldött bizottsága illetékes helyen több ízben kifejezést adott ezirányu aggodalmának,

A minden háboru slegje:

Célra nem vezető könnyelműség és nagyobb emóciók kitörésére alkalmas a köz-élelmezés haladéktalan rendezése helyett represszáliák alkalmazása.

Jumanka nyilatkozik.

Az erdélyi román szociáldemokrata párt hivatalos lapja, az „Adeverul” március 16-iki számában közli Jumanka József nyilatkozatát, melyet a lap tudósítója előtt tett. Szükségesnek tartjuk ennek a nyilatkozatnak fontosabb részét leközölni, hadd lássa tisztán Erdély munkássága, különösen a vasutasság, ki ez a Jumanka és jeles társai?

Jumanka elsősorban az élelmezési kérdéssel foglalkozik és miután boldogságtól sugárzó arccal kijelenti, hogy nagy reménységgel és bizalommal van a folyamatban levő rekvirálások iránt, így folytatja:

— Egy másik karakterisztikus oldala a helyzetnek az az agitáció, amelyet a magyar kormány támogatásával ellenünk folytatnak. Ez az agitáció a mi területünkön levő magyar munkásság sorain keresztül is átütött, amely a legnagyobb ellenállást

igyekszik tanusítani az új rezsimmel szemben. Különösen a vasuti munkásság tanusít ellenséges magatartást a kormányzótanácssal szemben és nem akarja elismerni annak hatáskörét. Ezek azzal igyekeznek mostani magatartásukat igazolni, hogy elismerve a román államot, elveszítik a magyar állammal szemben biztosított jogokat, a többek között a nyugdíjigényüket és a legutóbb megállapított fizetésjavítást. Ez azonban csak löbuvó, mert a kormányzótanács ígéretet tett, hogy mindazokat a munkafeltételeket és díjazásokat biztosítja, amelyeket a magyar állam részéről megkaptak. Azonban a magyar vasutasok, akik nem szocialisták és akik csak tegnap-tesnapelőtt lettek szervezett munkások, sovénisza befolyás alatt állanak és Magyarország szétdarabolásáért érzett nemzeti fájdalomukban harcot provokálnak. Ezzel az állapottal szemben és a vasuti forgalom biztosítása érdekében természetesen szigorú rendszabályok alkalmaztatnak. Remélem azonban, hogy a magyar vasuti munkásság megéri a változott helyzetet és aszerint fog alkalmazkodni.

Nyilatkozatában kitér arra, hogy jelenleg a gyárak és műhelyek munkaidéjének szabályozása kérdésével és a kerületi Munkásbiztosító Pénztár részére egy központ felállításának gondolatával is foglalkoznak. Foglalkozik még a városokban dühöngő nagy munkanélküliséggel is, azután rátér arra, hogy milyen misszióval küldték Párisba Fluert. Azt mondja:

— Párisból jó hírek érkeznek. Határozatot azonban még nem hoztak és nem is hiszem, hogy ez rövid idő alatt megtörténjék. Fluert elvtársnak, aki Párisba utazott, az a hivatása, hogy a szocialista internacionale előtt kimutassa a mi helyzetünket és meghazudtolja a magyar szocialisták tendenciózus állításait, akik a berni konferencia előtt be akartak feketíteni bennünket. Biztosak vagyunk benne, hogy a szocialista internacionale tudomásul veszi pártunk magatartását és azt helyeselni fogja, annál is inkább, mert az összehangzásban van a romániai szocialista párt magatartásával.

Az orosz földek utolsó tulajdonosa.

Írta: Várnai Dániel.

(Folytatás.)

II. Miklós cár, mintha csak érezte volna, hogy első uralkodói megnyilatkozása szörnyű bántás volt a közügyek vezetésére kívánczító földbirtokos nemesség ellen is, a következő évek során különböző kedvezésekkel és különösen az agrárkérdésben követett politikájával igyekezett meghódítani a nemesség rokonszenvét és támogatását. Ami az egyházat illeti, ebben a tekintetben Miklós cárnak nem volt oka aggodalomra. Az egyházak felfogása a birodalom vezetéséről és az állam berendezkedéséről mindig ugyanaz volt, amit 1912-ben Nikon archimandrita a következőkben foglalt össze:

„Amíg Oroszország fennáll és hitéhez ragaszkodik, soha még a gondolatát sem fogja tűrni annak, hogy a cári hatalmat korlátozzák.”

A földbirtokos nemességnek, különösen a főnemességnek minden oka megvolt arra, hogy minél szorosabbra kovácsolja az autokrata cárizmussal való érdekközösségét. Minden zsarolásnak, minden nyomásnak engedett, hogy az új cár az agrárkérdéshez hozzá ne nyuljon. A cárnak és a cári családnak jövedelmező kabinet- és korona-birtokoknak 145 millió deszjatinje és a

nemesség kezén levő 75 millió deszjatin föld, amely a nyomoruságos orosz gazdálkodás mellett is évenként 450 millió rubel tiszta hasznot hozott ennek az osztálynak, éppen elegendő volt ahhoz, hogy ezt az érdekközösséget mennél szorosabbra kovácsolja. Szaltükov gróf mondotta az első dumában, 1906-ban:

„Egy jöttát sem engedünk kiváltságainkból! Egy tenyényt se földjeinkből, egy homokszemet sem szántóinkból, egy fűszalat se rétjeinkből és erdeinkből egyetlen csemetét sem! Ez a mi politikai programunk.”

Tíz esztendőn keresztül tett cári nyilatkozatok állanak buzdító erőként a feudális gögnek és a kiváltságokhoz való ragaszkodásnak ilyen féktelenül vad megnyilatkozása mögött. Amit Szaltükov mond, az a cár politikája is, — az agrárkérdésben épp úgy, mint más kérdésekben.

A moszkvai koronázó napok 1896 májusában jó alkalom arra, hogy az új cár az agrárkérdésben is színt valljon. Ajárási előljárók disztribúcióján ez meg is történt olyanformán, hogy apjának ugyancsak a parasztek képviselői előtt tett nyilatkozatára emlékezteti az előljárókat.

„Akarom — mondotta ekkor —, hogy ezek a szavak mindig szilárd utmutatásként szolgáljanak számotokra.”

A tizenhárom évvel előbb elhangzott szavak pedig így intik a földre éhes parasztságot: „... Eljertek az előljáró nemesség tanácsa és bölcs vezetése szerint és ne

hígyjétek a földosztásról és a földek ajándékozásáról terjesztett gonosz és izgató pletykáknak. Ezeket a híreket ellenségünk terjesztik. Minden tulajdonnak érintetlennek kell lennie.” Még csak az apjára utal tehát, anélkül, hogy szavait idézné. Emlékezzen a parasztra, ha tud. A nemességet ellenben biztatja. Nem beszél sokat, de érthet belőle mindenki, aki akar.

„Ismeretes előitem az a súlyos helyzet — mondja a nemesség képviselőinek — amelyben a földbirtokos nemesség él. Azonban legyenek nyugodtak. Gondoskodni fogok önökről.”

Tíz évvel később azonban, az októberi alkotmány után és az első дума összeülése előtt már érthetőbben beszélt a parasztságnak, de ekkor is inkább a nemességhez szólt, amelyhez egészen hozzászodorta a forradalom. A kurszki kormányzóság parasztküldötteinek mondja 1906 januárjában:

— Igen örülök, hogy láthatlak benneteket. Nektek, testvérek (bratczü), természetesen tudniotok kell, hogy minden tulajdonjog érintetlen; ami a birtokosé, az marad az övéké, ami a parasztekhoz tartozik, az a tiétek. A földbirtokos földje ugyanazon elévülhetetlen jog alapján tartozik hozzájuk, mint a magatok földje tihozzátok. Ennek így kell lennie s ezen nem lehet vitatkozni. Az az óhajom, hogy ezt a falubelieteknek is adjátok tudomására.

Egy hónappal később a tambovi és a tulai nemesség előtt ugyancsak ebben a kérdésben kell nyilatkoznia.

törvény, lesz a munkásságnak ereje arra, hogy kebeléből kiközösítse őket. Zavart és rendetlenséget előidézni felelősség nélkül könnyű, de helytállani érte már nem. Ha ezek az álbizalminők tudnak a sötétben bujkálni, akkor álljanak ki a napra is, ha csak vaj nincs a fejükön s ha tényleg van, akkor vigyázzanak, mert hamar megkopszodnak. Dohánygyári elvtársaink pedig úgy, mint a multban tették, ne ismerjék el ezen álbizalminőket, velük semmi szervezett közösséget ne tartsanak fenn. El jön rövidesen az a nap, mikor megtudják az elvtársnők mi a bizalminő. Közgyűlés fogja újraválasztani a bizalminőt és vezetőséget. Bizalmat a vezetőséggel szemben, türelmet a közgyűlésig...

A kapzsiság netovábbja. Sulyos és nyomasztó a munkásosztály helyzete, de az építőmunkásoknak már elviselhetetlenné vált. És ebben a kritikus időben is akad még egy-két olyan kapzsi munkaadó, aki úgy akar a munkások helyzetén segíteni, hogy a mai nyomoruságos viszonyok közt is lenyomják a munkabérek a sárga földig. Ezek az urak oly rövid emlékező tehetséggel rendelkeznek, hogy elfelejtik máról holnapra a tett ígéretüket. Kapzsi és harácsoló eljárásukban tultesznek a már kimult budapesti kutyaszövegségen. Pedig azok is meg voltak kenve a kizsákmányolás módszerének mindenféle hájával. Képesek ezek az építető közönségtől minden kigondolható módon és címen horribilis összegeket kipurcsolni. A munkásokkal szemben ugyanezt cselekszik, csak hogy itt a prés már lefelé működik. Az építőmunkások helyzete azért kétségbeejtőbb, mert foglalkoztatásuk szezonhoz van kötve. Leszámitva a vasár- és ünnepnapokat, esős időt és a közbeeső anyagihiányt az építőmunkás a legjobb konjunkturák mellett sem dolgozhatik többet egy évben 120-130 munkanapnál. Ezek után igazán nem lehet eszébe jutni, hogy ha kedvező alkalommal az ilyen kaliberű munkásnyuzókkal szemben a retorzió fegyveréhez nyulnak a munkások.

Hivatalos Grák:

Építőmunkások csoportja naponta, délután 5-7 óráig, vasárnap délelőtt 9-11 óráig.

Sütőmunkások csoportja naponta 9-11 óráig, szerdán délután 3-5 óráig.

Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak csoportja naponta délelőtt 9-11 óráig.

Vas- és fém munkások csoportja szerdán és pénteken este fél 7 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10-12 óráig.

sága sokkal később következett be, sem hogy az 1905 októberi alkotmányt meg kellett volna adnia. És ez a rengeteg viharzás, amelyben a kiváltságaihoz ragaszkodó és a parasztjait utáló földbirtokosság épp olyan aljas és ellenszenves, mint a munkásság gazdasági harcai elől a cári szuronyok mögé menekült burzsoázia, rendkívül éles világossággal derítette fela cári jellem fogyatékoságait. Cárnak talán kitünő, embernek semmi! — mondotta róla valaki ebben az időben, amikor hízelt és kegyetlenség, gyávaság és vakmerőség az ígéretességgel és szószegéssel egyforma mértékben sötétlettek jellemén. 1906 január 19-én a többi között ezeket mondja egy munkásküldöttségnek:

„Tudom, hogy nem könnyű a munkás élete. Sok a könnyíteni és a jobbítani való. Azonban legyetek türellemmel... gondoskodni fogok arról, hogy a munkás életének könnyítésére minden lehető megtegyek s mindezt törvény ereje biztosítsa.”

Ugyanaz nap parancsot ír alá, amelyben megdicséri a Jaroszlavban állomásozó fanagóriai ezredet, amely az ottani sztrájk alkalmával tizenhárom munkást lelőt és számosakat megsebesített.

„Köszönetem és őszinte hálám a tiétek fegyvereiteknek meggondolt és idejében való használatáért.”

(Vége következik.)

Festőmunkások csoportja szerdán és pénteken délután 4-6 óráig.

Szabómunkások csoportja vasárnap délelőtt 9-12 óráig.

A vegyészeti munkások csoportja kedden és pénteken este 6-7 óráig, vasárnap d. e. 10-12 óráig.

A lakásügyi bizottság pénztárosa minden hétfőn este 6-7 óráig.

Elvtársak! Elvtársnők!

Az Erdélyi Munkás az egyedüli lap Erdélyben, mely a dolgozó nép érdekeit szolgálja, küzdelmeiben támogassa, védelmezi.

Amíg a polgári lapok hatalmas tökével rendelkeznek, addig az Erdélyi Munkás a munkásság filléreire van utalva.

Az Erdélyi Munkás előfizetőinek száma oly csekély, hogy alig tudjuk a felmerült kiadásokat fedezni. A szervezett munkásság érdeke, hogy az Erdélyi Munkás megerősödjék, mert az erős sajtó nagyban elősegíti a munkásság ügyét.

Szereztek sok előfizetőt az Erdélyi Munkásnak! Mindenütt, ahol megfordulnak követeljétek az Erdélyi Munkást.

Az Erdélyi Munkás előfizetési ára:

Egész évre . . . 12 korona

Fél évre . . . 6 korona

Negyed évre . . . 3 korona

HIREK

Fellner Andor.

Aranybetűkkel írta bele nevét a történelembe egy egyszerű vasmunkás: Fellner Andor, az aradi háziéred egyik századának bizalmiférfia.

Fellner Andor meghalt, mert úgy érezte, hogy az a század, melynek vezetője volt nem tudta betartani azt a fegyelmet, melyet ő a forradalmi népköztársaság nevében követelt. Egy revolvergolyóval kioltotta fiatal életét, mert bajtársai között, kiknek az élén állott, akadt két fegyelmetlen, öntudatlan ember, akikt még nem hatott át a kötelességtudás érzete.

A szociáldemokrácia, a forradalmi népköztársaság az a lelkes, önfeláldozó közkatonája, a lelkiismeretes kötelességérzetek, a szocialista fegyelemnek, a forradalmi hűségnek ragyogó példája, mártírja volt. És mennyivel különb, mennyivel szebb, mennyivel lélekemelőbb, mennyivel dicsőbb az új fegyelem, mennyivel nagyszerűbb, önfeláldozóbb példát tudott felmutatni, mint a régi rendszernek, a régi fegyelemnek a hősei.

Fellner Andor meghalt. Pedig sokok Fellnerre van szüksége az új Magyarországnak, akik nemcsak halálukkal tegyék hitet a köztársaság mellett, hanem életükkel is.

És ha mind ilyen katonái lesznek a szociáldemokráciának, a szocializmus győzelme biztos.

Nagy gaudiummal közölte a napi sajtó Somody dr. Kolozsvárra való megérkezését. Mindenki tudni vélte, hogy a hosszantartó nagybőjt után végre aranjú napok következnek. Lisztet ugyan nem hozott a kiküldött közéleti bizottság, de még sem jött üres kézzel. Ígéreteket kapott, hogy 500 vagon só ellenében 40 vagon lisztre lehet kijátása

SZAKMOZGALOM

A szabómunkások közgyűlése. A közbejött akadályok miatt elhalasztott közgyűlést március 30-án, vasárnap délután 3 órákor fogják megtartani a kolozsvári szabómunkások a Munkásotthonban. Felhívjuk az összes szabómunkásokat, hogy a közgyűlésen pontosan és teljes számban jelenjenek meg.

Az álbizalminők. Nap-nap után olvasunk a polgári lapokban olyan híreket, hogy elfogtak egy áldetektívét, átkísérték az igazságügyi palotába és várja méltó büntetését. Mi minden ilyen intézkedést megnyugvással vesszünk tudomásul és örülünk, hogy ártalmatlanná tesz a közrendészet minden ilyen, a társadalomra káros személyt. Kíváncsiak volnánk most arra, hogy mikor fogják már hivatalból üldözni az álbizalminőket vagy nőket, mert ezek sokkal veszedelmesebbek a társadalomra. A munkásegység megbontására törekszenek és ezerszerre több rosszat cselekszenek mint jót. Szerintünk az ilyen álbizalminők és nők nem is börtönbe, hanem a zöldfedelű szanatóriumba valók. Pár hét óta a kolozsvári dohánygyárban ütötte fel-fejét egy-egy ilyen álbizalminő. Ugyan az elvtársnők tudatában vannak, hogy bizalminői tisztséget csak az gyakorolhat, kit a taggyűlés választ s aki felé a munkásság bizalma irányul. Ezeket az álbizalminőket nem tudjuk hol és ki választotta, annyit tudunk róluk, hogy inkább kémek, spiclik, mint bizalminők. Ha még most ezeket a rendőrség nem is üldözi, mert nincs erre még

„Őnök tudják — ugymond — mennyire drágák nekem a nemesség érdekei. Azonban gondoskodnom kell a dolgozó parasztság nyomorán, természetesen a tulajdonjog érintetlenségének megőrzése mellett.”

Ugy tetszik, ez nem volt elég — tehát öt nappal később — a vladimiri nemesség deputációja előtt már világosabban beszél:

„A földkérdés rendezésénél az önök tulajdonai érintetlenek maradnak.”

Majd tovább:

„Rendeletemre most dolgozzák ki a földkérdés rendezésének módjait a privat földdekhez való tulajdonjog elévülhetetlenségének megőrzése mellett.”

Az „orosz földek tulajdonosa” semmivel sem mond kevesebbet gróf Szalfükovnál: egy tenyérnyit sem földjeinkből, egy homokszemet, egy fűszálat sem abból, ami a miénk. Minden marad úgy, amint van! — az új cárnak is ez az agrárprogramja.

Ez volt elődeinek és ez lett volna az ő uralkodásának is mindenben való vezérlő gondolata, ha ő maga és az a hatalmasnak látszó sötét épület: a bürokratikus állam, ellen tudott volna állani a japán háború vereségeiből kilendült forradalmi fegyvereknek. Az 1905-ben lefolyt óriási tömegsztrájkok viharában kezdetben csak egy támasza volt a cárnak és a cárizmusnak: a földbirtokos nemesség. Az orosz burzsoázia forradalmi hűtlensége és hihetetlen gyáva-

Kolozsvár éhes közönségének. A bökkenő azonban ott van, hogy a megboldogult munkapárt életelixirja pontosan három annyiba kerül, mint az ellenértékül kilátásba helyezett liszt ára. Ez azt jelentené a rekompenzációs ügylet megkötése esetén, hogy a szegény ember asztalán is időközönként megforduló ragacs nyersanyaga, mely kenyérliszt néven volt jobb időkben forgalomba hozva, az eddigi 70 fillér helyett 2.10 K-ba kerülne. A lisztár ára 3.18 K lenne, míg a jövőre csak luxuscélokot szolgáló nulláslisztnek csak a felsőbb tizezrek osztálya jutna, lévén az ára oly horribilisen megállapítva, hogy minden rabkosztra megérett lánckereskedő is megszelgyelhetné magát. A gordiusi csomó jelenleg a közéletmezési bizottság előtt van, a liszt Budapesten, a só a marosújvári tárnákbán. Csak kitartás és bizalom, mert kormánybiztosi jóindulat lebeg a nagybőjtöt tartó Kolozsvár felett.

— Nyolcórás munkaidő Olaszországban. Az olasz törvényhozás törvénybe iktatta a nyolcórás munkaidőt, mely május elsején lép életbe. A törvény a különórát díjazásáról is intézkedik. Azonkívül kimondja, hogy a nyolcórás munkaidő dacára ugyanolyan díjazás jár a munkásoknak, mint eddig. Bizonyára az olasz munkaadók követni fogják magyar kollégáikat és kézzel-lábbal fognak tiltakozni ez ellen a rendelkezés ellen, de ahogy Farkas Móziék nagynehezen belenyugodtak, hát csak elviselik ők is ezt a rettenetes zsebfájdalmat.

— A plebános ur ünnepe. A hatalmi kórság még akkor is csuf dolog, ha nem megy tulzásba. De egyenesen undorító akkor, ha tultengit magát. És úgy látszik, ezt a förtelmes nyavalyát még az idők intő szava sem képes kigyógyítani egyesekből. Így egy példa: A főtéri kath. elemi leányiskolában, a Marianumban és a többi kath. iskolákban március 19-én szentelt a tanítás. Miért? Hát azért, mert a plebános urnak *névnapja* volt. Hiszen csak ünnepeje a plebános ur nevenapját, ehhez semmi közünk. Egyék ezen a szent napon legjobb prágai sonkát, avagy a legzsírosabb libasültet és igya hozzá pincéjének legjobb borát, tekiatet nélkül a nagybőjt, mi munkások ugyanis bőjtölünk még a plebános ur helyett is. De ünnepeztetni magát, hát plebános ur, ez talán mégsem járja. Először nem járja azért, mert a tanítási idő erősen redukálva van, másodsor, mert a járványok és különféle okok miatt igen sokat szünetelt az iskola és végül harmadsor, mert földi isteneket nem ismertünk.

— A termelészövetkezetek létesítése. A szociáldemokrata párt és a kormány között megállapodás jött létre a termelészövetkezetekről illetőleg. Eszerint a Földmunkás Szövetséggel karöltve fogja végezni a további munkálatokat. A somogy-megyei szövetkezeti alakulás lassan a rendes mederbe terelődik, úgy, hogy már az egész országban erős mozgalom van, hogy a nagybirtokokat termelészövetkezetté alakítsák át. A kormány elhatározta, hogy az átvétel formai részét becsülő bizottságok fogják végezni. Ezekben a bizottságokban benn lesznek a tulajdonosok, a kormány kiküldötte, a kiscgazda párt és a szociáldemokrata párt egy-egy megbízottja. Az új állami termelészövetkezeteket forgótökével

az állam fogja ellátni. Ha ezt sikerül az egész országban megvalósítani, nem szűnik meg ugyan a nagybirtok, de a termés nemcsak néhány embernek fog boldogságot és jólétet biztosítani, hanem az egész dolgozó népnek.

— Újabb panaszok a tisztviselők beszerzési csoportja ellen. Egyizben már foglalkoztunk a tisztviselők beszerzési csoportjában uralkodó gyalázatos állapotokkal, azonban, úgy látszik, minden eredmény nélkül. Legújában azok a tisztviselő elvtársak, akik annyira könnyelműek voltak, hogy a beszerzési csoportra bízták ellátásukat, arról panaszkodnak, hogy a beszerzési csoport üzletében alkalmazott kiszolgáló hölgyek egyes cikkekből csak a protekciós, jóképtű, finom ruházatu egyéneknek adnak; illetve a kiosztásra kerülő egyes cikkekből a kisebb javadalmazásu tisztviselők csak mutatónak kapnak — *egy személy részére*, ellenben a jobban díjazott tisztviselők családtagok után kapják a járandóságokat. Mi azt hisszük, hogy ez nincs így rendjén. Nem lehet a tagok között különbséget tenni. Mert még sem járja, hogy csak annak adjanak, akinek finom kalap van a fején és a szegény kiszívetésű tisztviselő és napidíjas feleségének a fejéhez súlyos gorombaságokat vagdossanak. Ismételtén felhívjuk az illetékesek figyelmét ezekre az állapotokra, mert mi nem hisszük, hogy tudomásuk volna minderről. Azonban, ha nem történik valami intézkedés, tisztviselőelvtársaink majd tudni fogják mit kell csinálni.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **RUSS GYÖRGY**
KIADÓ: **GRÖSZ HERMANN**
Az erdélyi szociáldemokrata párt tulajdona.

SZINHÁZI HIREK.

Heti műsor.

Szombat este: Zsidónő. (Opera-repriz)
Vasárnap délután: Tulajdonosok Liban.
Vasárnap este: Denevér.
Hétfő: Zsidónő.
Kedd d. u.: Paesirta.
Kedd este: Vig özvegy.

Mozi hírek.

Szinkör-mozgóban.

Szombaton: *A szerelem hatalma.*
Vasárnap: *A szerelem hatalma.*

Egyetem-mozgóban.

Szombaton: *Az aranyserleg.*
Vasárnap: *Az aranyserleg.*

Uránia-mozgóban.

Szombaton: *Egy asszony vértanúsága.*
Vasárnap: *A vágó.*

Erdélyi Bank és Takarékpénztár r.-t.

Kolozsvár, Mátyás király 32. sz. (Saját ház.)
Fiókintézet: Toróán.

Betéteket elfogad takarékpénztári könyvecskére, vagy folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat az összeg nagyságára való tekintet nélkül rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Hadifoglyok részére átutalásokat csupán kész kiadások leszámítása mellett teljesít.

Igazgatóság	1-66 sz.
Titkárság és levelezés	9-09 sz.
Bankosztály	12-69 sz.
Pénztár váltótulajdonosok	10-82 sz.
Erdélyi mezőgazdasági r.-társaság	11-61 sz.

PÉNZTÁRI ÓRÁK:
Délután 1 óráig

ERDÉLYI MUNKÁS KÖNYVTÁRA

Az Erdélyi Munkás kiadóhivatalának könyvtárában a következő könyvek kaphatók:

Else Jerusalem: A szent Skarabäus.
Zola: Patkányfogó I. és II.
Molnár Ferenc: Andor.
Csimadía: A nagy magyar parasztfordalom.
Révész Béla: Vonagló falvak.
Csimadía Sándor: Csak vissza nem. (Költemények).
Vanszák János: Vör és Vas. (Költemények).
Marx: III. Napoleon államcsinyje. (Fordította: Garami Ernő).
Baltó Aladár: Város. (Novellák).
Farkas Antal: Templomtűzek, Vörözsoltások. (Versek).
Bodrogi Zsigmond: Szántók, Vetek. (Költemények).
Farkas Antal: Szilaj Péterék.
Upton Sinclair: Az elítélt.
Varga Jenő: A magyar kartellek.
Csimadía Sándor: Munkás emberek. Munkáskönyvtár füzetek. Szocializmus. (Folyóirat).
Apróbb füzetek.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R.-T. KOLOZSVÁR

Mátyás király tér 7. sz.
Befizetett alaptőkéje 4 millió korona. :: Egyéb alapjai 2,700,000 kor.

Elfogad betéteket könyvecskére vagy folyószámlára legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat bármikor azonnal visszafizeti. Leszámítól váltókat, folyósít törlesztéses kölcsönöket, vesz és elad értékpapírokat, előleget nyújt értékpapírokra, díjmentesen bevált szelvényeket és mindennemű bank és takarékpénztári ügyleteket lebonyolít. Új intézeti székházában külön e célra épített páncceltérben tűz és betörésmentes safe-ekozsoket és értékeket tartalmazó ládák részére tresort tart a közönség rendelkezésére.
Áruraktárai: A pályaudvar mellett, Baross-tér 3. szám alatt.

Olcsó árairól és szolid kiszolgálásáról előnyösen ismert

SZABÓ JENŐ

női divatruháza,
Kolozsvár, Wesselenyi Miklós-u. 5.

Nagy választék selymekben és szövetekben. Szolid szabott árak!

Duplaszéllesselyem minden színben 95K
140 cm. széles szövet 135K
Selyemharisnya 40K
Tisztelettel

SZABÓ JENŐ